

Ηδονοκρατία, έλλειψη νοηματοδότησης της ζωής και ευθανασία

/ [Πεμπουσία](#)

Κατά τον 20ο αιώνα ξεκίνησε συζήτηση για τα δικαιώματα και τις συνθήκες κατά τον θάνατο. Από το 1930⁶⁷ η στάση της κοινωνίας απέναντι στο θάνατο αλλάζει. Ο θάνατος αν και αναπόφευκτος αποτελεί κάτι επώδυνο το οποίο και πραγματοποιείται όχι στο σπίτι αλλά στο νοσοκομείο ή ίδρυμα. Οι τελευταίες στιγμές κάποιου από κοινωνικό γεγονός παρουσία οικείων του αρρώστου περιορίζονται στον εαυτό του.

Η σύγχρονη δυτική ιατροφιλοσοφική⁶⁸ σκέψη κατανοεί τη νόσο ως την κατάσταση που προκαλεί πόνο και δυστυχία. Η προσέγγιση αυτή στηρίζεται στη χρηστική αντιμετώπιση των όντων όπου καθετί που προσφέρει ικανοποίηση και ευχαρίστηση είναι καλό. Στον αντίποδα, καθετί που γεννά οδύνη είναι κακό. Η άποψη αυτή αποτελεί τη βάση του ηδονοκρατικού πνεύματος που καθόρισε τις σύγχρονες πολιτισμικές εξελίξεις.

Μέσα από την εν λόγω προοπτική η ζωή⁶⁹ δεν έχει νόημα παρά μόνο όταν συνδέεται με τη σωματική αρτιότητα και ρώμη καθώς και τη δυνατότητα παραγωγής έργου. Οτιδήποτε δεν πραγματώνει την αρχή αυτή προκαλεί άρνηση αντιμετώπισής του. Η υλόφρονα⁷⁰ αντίληψη της ζωής που έχει διαμορφώσει ο

σύγχρονος άνθρωπος, οδηγεί στις ανάλογες θέσεις για το θάνατο. Η καλή ζωή με τις υλικές απολαβές αντικατοπτρίζει ένα καλό θάνατο χωρίς σωματική και πνευματική καταπόνηση και μάλιστα τη στιγμή που ο ασθενής θα το επιθυμήσει.

Η ανάδειξη του ατόμου και η συνακόλουθη απαγκίστρωση της ύπαρξής του από την οντολογική του αλήθεια οδηγεί στην κατανόηση της ζωής ως υπέρτατης αξίας. Η ζωή στην παρούσα πραγματικότητα χωρίς μελλοντική προοπτική μπορεί να αποκτήσει υλιστική αντίληψη με ευδαιμονιστικά κριτήρια. Ο άνθρωπος ζει στο παρόν για το παρόν και με ό,τι αυτό μπορεί να του προσφέρει.

Η έλλειψη νοσηματοδότησης της ζωής πέρα από την παρούσα πραγματικότητα οδήγησε στη μείωση της πνευματικής⁷¹ αντοχής του πόνου και της υπομονής θεωρώντας το θάνατο ως λυτρωτή των δεινών. Η αξία της ζωής σχετικοποιείται αφού τα δικαιώματα και όχι ο άνθρωπος αποτελούν ύψιστο αγαθό. Στα θεραπευτικά αδιέξοδα ως λύση προτάσσει την ευθανασία.

Η ποιότητα της ζωής, με βάση την υλική ευημερία και αποφυγή των δεινών, ως δικαίωμα του ανθρώπου εδραιώνει το δικαίωμα στο θάνατο. Ο τελευταίος δεν αποτελεί γεγονός για το οποίο και προετοιμάζεται ο άνθρωπος κατά τη διάρκεια της ζωής του αλλά απορριπτέο συμβάν. Ο λογικός άνθρωπος θα αντιμετωπίσει το θάνατο με την επίστευσή του και όχι με την αγάπη και συμπάρασταση. Επομένως η ζωή είναι και κάτι που μπορεί εύκολα να αφαιρεθεί, αφού πρώτα έχει δοθεί η κοινωνική ανοχή, αν όχι συναίνεση. Για το λόγο αυτό και χρειάζεται το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο στήριξης της ευθανασίας.

Από το 1970 η μονομερής ερμηνευτική προσέγγιση του καντιανού δόγματος της αυτονομίας⁷² οδήγησε στην άποψη ότι μπορεί ο ασθενής να έχει όποια θεραπεία εκείνος επιλέγει όπως και το τέλος του, ιδιαιτέρως στις Η.Π.Α.⁷³ Αυτό σημαίνει πως ό,τι ισχύει για τον ένα δεν ισχύει για τον άλλο. Η αξία ενός γεγονότος στηρίζεται στην ερμηνεία⁷⁴ που δίνει ο καθένας στα γεγονότα της ζωής του. Οι επιλογές του ανθρώπου και τα κριτήρια που οδηγούν σε αυτές αποτελούν την ηθική του διάσταση. Επομένως η ηθική του καταδεικνύει και τον τρόπο που αντιλαμβάνεται του θεϊκό στοιχείο καθώς και τον τρόπο που ανταποκρίνεται σε αυτό. Η στάση μας απέναντι στον εαυτό μας αλλά και τους άλλους έχει άμεση σχέση με την αντίληψή μας για τον Θεό. Αν η ύπαρξη, είναι φυσικός προκαθορισμός και αναγκαιότητα τότε και η ηθική είναι ατομική συμμόρφωση σε φυσικές⁷⁵ απαιτήσεις. Έτσι το ήθος δεν είναι η αλήθεια της ύπαρξης αλλά ατομική συνέπεια στις φυσικές επιταγές.

67 Δ. Ματάμη, «Παράταση ζωής ή παρεμπόδιση θανάτου; Περιστατικά και διλήμματα στις ΜΕΘ», στο Το πρόβλημα της Ευθανασίας, Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου για την Ευθανασία που διοργανώθηκε από την Ειδική Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της

Ελλάδος, Νεάπολη Θεσσαλονίκης 17-18 Μαΐου 2002, Αθήνα, Αποστολική Διακονία, 2003, σελ. 54, σελ. 53-60. 68 π.Αδ. Αυγουστίδη, «Ευσπλαχνία και ιατρική πράξη: ψυχολογική και ποιμαντική προσέγγιση», στο Το πρόβλημα της Ευθανασίας, Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου για την Ευθανασία που διοργανώθηκε από την Ειδική Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, Νεάπολη Θεσσαλονίκης 17-18 Μαΐου 2002, Αθήνα, Αποστολική Διακονία, 2003, σελ. 98-99, 97-112.

69 Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, «Εκκλησία και το πρόβλημα της ευθανασίας», στο Το πρόβλημα της Ευθανασίας, Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου για την Ευθανασία που διοργανώθηκε από την Ειδική Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, Νεάπολη Θεσσαλονίκης 17-18 Μαΐου 2002, Αθήνα, Αποστολική Διακονία, 2003, σελ. 19, σελ. 15-28.

70 π.Β. Καλλιακμάνη, «Θάνατος-Ευθανασία. Ποιμαντική προσέγγιση», στο Το πρόβλημα της Ευθανασίας, Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου για την Ευθανασία που διοργανώθηκε από την Ειδική Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, Νεάπολη Θεσσαλονίκης 17-18 Μαΐου 2002, Αθήνα, Αποστολική Διακονία, 2003, σελ. 190, σελ. 187-196.

71 Β. Γιούλτση, «Κοινωνιολογική θεώρηση της ευθανασίας», στο Το πρόβλημα της Ευθανασίας, Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου για την Ευθανασία που διοργανώθηκε από την Ειδική Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, Νεάπολη Θεσσαλονίκης 17-18 Μαΐου 2002, Αθήνα, Αποστολική Διακονία, 2003, σελ. 174, σελ. 167-176.

72 Ν. Κόϊου, Έπ' Ελευθερία εκκλήθητε: Αυτονομία και Ετερονομία στην Ηθική, Αθήνα 2007, σ.167 κ.ε.

73 Dr. Hacpille, «Medical decisions in the end of life situations and the ethical implications of the available options», 35th meeting of the steering committee on bioethics 2-5 December, στο διαδικτυακό τόπο: http://www.coe.int/t/dg3/healthbioethic/Activities/09_End%20of%20Life/default_en.a, ημερομηνία ανάκτησης: 24/4/2014.

74 Dr. Hacpille, «Medical decisions in the end of life situations and the ethical implications of the available options», 35th meeting of the steering committee on bioethics 2-5 December, στο διαδικτυακό τόπο: http://www.coe.int/t/dg3/healthbioethic/Activities/09_End%20of%20Life/default_en.a

ημερομηνία ανάκτησης: 24/4/2014.

75 Χ. Γιανναρά, *Η ελευθερία του ήθους, Ίκαρος, 2002, σελ. 41.*

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης «ΠΑΡΗΓΟΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ - ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: ΜΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΕΥΘΑΝΑΣΙΑΣ» της ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΚΑΤΣΑΟΥΝΗ. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντα καθηγητή τον Νικόλαο Κόϊο.